

Múlt–jelen–jövő Pécs közkönyvtári ellátásában

Mi jut eszébe a kultúraszerező embernek Pécsről? A Pécsi Balett vagy az Országos Színházi Találkozó, a POSZT, amelynek már évek óta ez a gyönyörű város ad otthont. Az UNESCO világörökségi listáján szereplő ókeresztény sírkamrák, a Csontváry, Vasarely, Zsolnay Múzeum, a Nagy Lajos király alapította XIV. századi egyetem vagy éppen a mai tudományegyetem, és még sorolhatnánk. Nem véletlenül volt ez a városunk 2010-ben Európa egyik kulturális fővárosa is, amelynek apropóján számos beruházás gazdagította Pécs amúgy is pezsgő kulturális életét.

Ez utóbbinak megkerülhetetlen, meghatározó része a könyvtári ellátás. Egy kerek évforduló remek alkalmat kínál a visszatekintésre, összegzésre, és a jövő irányvonalainak kijelölésére is. Így tett a Csorba Győző Könyvtár 2013-ban, amikor jubileumi kiadvánnyal ünnepelte Pécs közkönyvtári ellátásának hetven évét. Az intézmény egyik jogelődje – Pécs Város Közművelődési Könyvtára – ugyanis 1943. október elsején nyílt meg. A kötetet kézbe véve azonnal szembetűnő az összeállítók szándéka, még ha a címet nem is olvassuk el, hiszen a borítón látható fekete-fehér és színes fotók a régmúltat és a jelent egyaránt megidézik. Szabolcsiné Orosz Hajnalka igazgató köszöntőjében röviden felvázolja a kötet tartalmát, és nyomatékosítja a szerkesztők szándékát: az emlékezés és a figyelemfelhívás egyaránt célja a kiadványnak, amely a Csorba Győző Könyvtár 2013-ban elindított új könyvsorozatának első kötete, és amelyet reményeik szerint további kiadványok követnek majd különféle szakmai, módszertani témákban.

A hetven esztendő felölelő kiadvány első fele a jogelőd intézmények – Pécs Város Közművelődési Könyvtára, Csorba Győző Megyei Könyvtár, Pécsi Városi Könyvtár – és a jelenlegi Csorba Győző Könyvtár működését tekinti át a kezdetektől napjainkig; a második részben pedig a könyvtárról szóló, teljességre törekvő bibliográfia található az intézmény munkatársainak összeállításában.

A XX. század elején volt ugyan kezdeményezés közkönyvtár létesítésére, de végül csak 1943-ban kezdte meg működését Pécs Város Közművelődési Könyvtára, méghozzá Weöres Sándor irányításával. A szerény körülmények között működő intézmény vezetését rövidesen Csorba Győző vette át. 1949-ben adták át a megyei könyvtár másik jogelődének tekinthető Pécsi Körzeti Könyvtárat, amelyet aztán három esztendővel később egyesítettek Pécs Város Közművelődési Könyvtárával, így alakult meg a Baranya Megyei Könyvtár 1952-ben. A kibővített épületben négy évvel később a hazai megyei könyvtárak közül elsőként itt sikerült önálló könyvkötőüzemet létesíteni, és számos újabb funkcióval, szolgáltatással – a nemzetiségi ellátástól az olvasótáborokig – gazdagodott az intézmény a következő évtizedekben. Az 1980-as évek egyik kiemelkedő mozzanata a zenemű- és hangtár megnyitása volt, az 1990-es éveké pedig a számítógépes kölcsönzés bevezetése. A Baranya Megyei Könyvtár 1996-ban vette fel az előző évben elhunyt Csorba Győző ne-

vét; a Kossuth-díjas költő egykori könyvtári dolgozósobájában emlékszobát rendeztek be.

A Pécsi Városi Könyvtár 1960-ban kezdte meg működését, átvette a megyei könyvtár pécsi fiókkönyvtárait és gyermekkönyvtárát, majd sorra alakultak az újabb fiókkönyvtárak. Hazánkban az elsők közt itt indult meg a városi mozgókönyvtári ellátás, 1974-ben adták át a könyvtárbuszt a pécsi peremterületek könyvtári ellátásának javítására. A városi könyvtár jelentős szerepet vállalt Pécs kulturális életében azzal is, hogy számos irodalmi rendezvénynek adott otthont.

A megyei és a városi könyvtár összevonásának előkészítése határozta meg a 2000-es évek első évtizedének végét, méghozzá a Pécs 2010 Európa Kulturális Fővárosa Projekt egyik kulcsprogramja, a Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközpont pályázat keretében. Az intézményi integráció mellett a másik fontos változást a Tudásközpontba való átköltözés hozta. Az integrált intézmény, a Csorba Győző Megyei–Városi Könyvtár 2010. január elsején kezdte meg működését, és szeptember közepéig sikeresen lezajlott a Tudásközpontba történő átköltözés is. A megyei könyvtárak fenntartását érintő változások eredményeként 2013. január elsejétől a Csorba Győző Könyvtár fenntartója Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzata.

A Tudásközpontban 13 ezer négyzetméteren a Csorba Győző Könyvtár és a PTE Egyetemi Könyvtár önálló intézményi keretek között működik, könyvtári szolgáltatásintegráció megvalósításával. Pécs városában több fiókkönyvtárat is működtet a Csorba Győző Könyvtár, és irányítja Baranya megyei hálózatát is. A történeti áttekintést követően napjainkhoz elérkezve itt a kiemelt feladatokat veszik számba a kötet szerkesztői, a helyismereti gyűjtemény, a zenei gyűjtemény, a gyermekkönyvtár, valamint a megyei könyvtári hálózat bemutatásával. Mindenképpen meg kell említeni, hogy 2010-től hazánk legkorszerűbb könyvtárbusza is segíti a megyei kistépelülések könyvtári ellátását. A Csorba Győző Könyvtár jövőképe zárja ezt a fejezetet, amelyből kirajzolódik, hogyan képzei el az intézmény a helyét az információs társadalomban.

Ezt követően a könyvtárvezetők – akik között neves irodalmárokat is találunk – életpályáját követhetjük nyomon. A többek közt Weöres Sándor, Csorba Győző, Bertók László, Kalányos Katalin és Szabolcsiné Orosz Hajnalka életrajzát tartalmazó fejezetet aztán a legfontosabb történéseket 1943-tól 2013-ig számba vevő, néhány oldalas kronológia követi. A kötet rövid tartalmi összefoglalója olvasható ezután angol, horvát és német nyelven is.

A kiadvány nagyobbik részét kitevő bibliográfia – amelynek anyaggyűjtése 2013. október 15-én zárult le – 1939 és 2013 közötti anyagokat dolgoz fel. Ezt teszi a könyvtárak történetének időrendje alapján tematikus fejezetek és alfejezetek formájában, azokon belül időrendet alkalmazva. Az első részen – *Baranya Megyei Könyvtár és jogelődei (1943–2009)* – belül a következő alfejezetek veszik számba a megyei könyvtár jogelődeivel kapcsolatos irodalmat: *Pécs Város Közművelődési Könyvtára (1943–1952)*; *A pécsi körzeti könyvtár (1949–1952)*. Ezután következik *A megyei könyvtárról általában (1952–2009)* elnevezésű rész, amelyet a megyei könyvtár épületével, osztályaival, részlegeivel, aztán a szolgáltatásokkal, a megyei könyvtár területi funkciójával, a könyvtári programokkal és a könyvtárosokkal kapcsolatos irodalom jegyzéke követ. Az „egyéb” kategóriában kaptak helyet olyan témák, mint a könyvtári felmérések, kitüntetések, minősítések, támogatások, károk, bírságok. A következő nagy egység a Pécsi Városi Könyvtárral kapcsolatos

irodalmat veszi számba, ezen belül az általános művekkel kezdve a sort, majd folytatva a városi könyvtári hálózatra, a rendezvényekre, a könyvtárosokra és a szolgáltatásokra vonatkozó irodalommal. Végül – elérkezve napjainkhoz – a Csorba Győző Könyvtár áll az utolsó nagy egység középpontjában, a Dél-dunántúli Regionális Könyvtár és Tudásközponttól, az integrált megyei és városi könyvtárról, valamint a baranyai könyvtárbuszról szóló alfejezetekkel.

Személynevek mutatójával zárul a neves elődökre méltó módon emlékező kiadvány, amelyet fekete-fehér és színes fotók kísérnek, szemléletesebbé téve a leírtakat, felidézve az elmúlt hét évtized történéseit. Az egyikről Weöres Sándor tekint ránk, aki Pécs Város Közművelődési Könyvtárának első vezetője volt. Majd a könyvtárat ténylegesen megszervező utóda, Csorba Győző tűnik fel hamarosan egy újabb fotóról. Az épületeket kívül-belül megmutató felvételek sora remekül tükrözi az intézmények működésének, szolgáltatásainak fejlődését, sokszínűségét.

Végezetül mi mást is kívánhatnánk, mint, hogy valósuljon meg mindaz, amely az intézmény jövőképében szerepel, és egy újabb évforduló alkalmával hasonlóan szép eredményekről számolhassanak be a könyvtár munkatársai, akiknek további nagyon jó munkát kívánunk!

(Pécs Város Közművelődési Könyvtárától a Csorba Győző Könyvtárig. 70 éves a közművelődési könyvtár Pécsen (1943–2013). Összeáll. Gyánti István–Katona Anikó–Szabolcsiné Orosz Hajnalka. Pécs, Csorba Győző Könyvtár, 2013. 175 p. Csorba Győző Könyvtár Kiadványai 1.)

Tóth Andrea

Médiatudatosság az oktatásban

A médiaműveltség (media literacy), amely fogalom az információs, majd a digitális műveltség után jelent meg a szakirodalomban, fontos téma napjaink korszerű pedagógiájában is. Az elmúlt években az Európai Unió már két dokumentumot is publikált a témában, a német kulturális miniszterek konferenciája is tízoldalas állásfoglalást adott ki (*Medienbildung in der Schule* címmel) 2012 márciusában. (A dán és finn – valamint a magyar stb. – tantervekbe is bekerült, vagy majd bekerül.) Nem meglepő tehát, hogy az Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet (OFI), a hazai oktatási ágazat háttérintézménye 2013 novemberében kétnapos konferenciáját a médiatudatosság és oktatás kérdésének szentelte – jóval szélesebben húzva meg a téma hatókörét – Budapesten a megújult Károlyi–Csekonics Rezidencián (Múzeum utca 17.), mégpedig három helyszínen plenáris előadások, szekcióülések és kerekasztal-beszélgetések formájában. Mivel az OFI minden évben rendez egy olyan konferenciát, amelynek témája kiemelt érdeklődést kelt a szakemberek körében, 2013-ban az oktatás és a média kapcsolata, valamint a médiatudatosságra nevelés került napirendre.

Az *Előszó* röviden összefoglalja a rendezvény valamennyi előadását, eseményét, azokat is, amelyek a programban és a konferencián lezajlottak ugyan, de a kötetbe mégsem kerültek be – három beszámolóról van szó.